

tekst **Rosa Dammers**
fotografie **Daantje Bons**

Die goeie ouwe tiet

—

Lagen onze moeders massaal
zonder bovenstuk op het strand,
anno 2019 is er geen blote borst meer
te zien. Journalist **Rosa Dammers**
vraagt zich af: hoe kan dat?

De borsten van mijn moeder staan me nog helder voor de geest. Typisch geval klein maar fijn, net als de mijne. Elke zomer werden mijn moeders borsten even goudbruin als de rest van haar lijf. Topless zonnen was in de jaren tachtig en negentig de standaard. Het naaktstrand? Ook heel normaal. Mijn ouders en ik gingen er geregeld naartoe – en nee, we waren daar niet de enigen. Hoe anders is het dertig jaar later? Ik peins er niet over mijn bikinitopje op het strand uit te doen. Waarom niet? Nou, ten eerste omdat ik weinig andere vrouwen topless zie zonnebaden. Normaal is het dus blijkbaar niet (meer). Drie keer raden wat er gebeurt als je je anders gedraagt dan de rest: dan val je op. Nou, dank je de koe-koek, op gluurgrage mensen zit ik niet te wachten. Op reacties en Insta-kiekkjes evenmin. Ook ben ik bang dat andere strandgangers ongemakkelijk worden van mijn blote borsten. O, en dan is daar nog mijn eigen onzekerheid. Eenmaal op het strand vind ik mijn twee vriendinnen ineens niet meer klein en fijn, eerder sneu en lelijk. Helemaal in vergelijking met alle prachtige, volle, ronde borsten die ik in tijdschriften en op *the gram* voorbij zie bouncen. Eindstand: dikke zweetdruppels tussen mijn tieten wanneer ik me met omgeslagen handdoek in mijn bikini probeer te hijsen. Te preuts om me bloot te geven. Ook mijn vriendinnen houden hun bovenstukje om dezelfde redenen liever aan. ‘Sorry, maar het naaktstrand: bestáát dat überhaupt nog?’ appt een van hen.

O jee, een tepel

Oké, resumé. *What the boob happened?* Wanneer raakte naakt uit de mode? Sinds wanneer zegeviert de nieuwe preutsheid? En hoe kómt dat in vredesnaam? Ik vraag het sociaal wetenschapper Linda Duits, gespecialiseerd in seksualiteit en gender en verbonden aan de Universiteit Utrecht. ‘Onze seksuele moraal vertoont golfbewegingen waarin vrije en preutse perioden elkaar afwisselen. Na de losse jaren tachtig en negentig, met softporno op de buis en volop blote borsten aan het strand, zitten we vanaf de eeuwwisseling in een fase van verpreutsing.’ Eén duidelijke oorzaak is er volgens Duits niet; het heeft met meerdere dingen te maken. Duits: ‘De shift begon met de morele paniek rondom schaars geklede vrouwen in videoclips, begin jaren nul. Iedereen herinnert zich de met seks doordrenkte video *Dirty* van Christina Aguilera nog wel. Of de *Candy Shop*-clip van 50 Cent, waarin hij met een handvol halfnaakte vrouwen het bed in duikt. Men was bang dat jongeren – en dan met name meisjes – daar losbandig en oversekst van zouden raken.’ Er werd zelfs gesproken over een verbod op dat soort video’s. ‘Ook topless zonnen verloor in die periode aan populariteit, want: ordinair en niet meer van deze tijd. Hetzelfde geldt voor naturisme. Daar werd ineens een beetje lacherig over gedaan.

Het verdween uit de mainstream en werd een subcultuur.’ En natuurlijk spelen ook de (sociale) media een rol in de verpreutsing. Duits: ‘Onze media worden al jaren gecensureerd door de conservatieve, Amerikaanse moraal. Denk aan Facebook en Instagram waar bloot een absolute no-go is. Dat beïnvloedt onze kijk op naakt enorm.’

Ik heb er nooit zo bij stilgestaan, maar inderdaad: het is alsof je blote lijf er niet mag zijn, het is iets om voor jezelf te houden. Helemaal voor vrouwen. Want waarom zijn vrouwentepels verboden op Instagram en die van mannen niet? En áls er dan een keer iets (semi)bloots voorbijkomt, is het om rode oortjes van te krijgen zo erotisch. Opgepompte borsten, seksposes en zwoele

Op Instagram is bloot een absolute no-go. Dat beïnvloedt onze kijk op naakt enorm

blikken, dat werk. Tik op Instagram #girlsinkinibikini in en je snapt wat ik bedoel. Christine Kouman, directeur van NFN Open & Bloot, de belangenbehartiger voor naaktrecreatie, beaamt dat. ‘Wanneer zie je nog een écht vrouwenlichaam in een tijdschrift, reclame of op sociale media? Bijna elke foto ademt seks en is allesbehalve een afspiegeling van een doorsnee vrouwenlichaam.’ Onder leiding van de media kreeg (vrouwelijk) naakt de afgelopen dertig jaar steeds meer een seksuele of misschien zelfs pornografische lading. Bloot staat gelijk aan seks, lijkt wel. Zelfs als dat helemaal niet de bedoeling is. Tijdens een topless zonsessie of een weekje naaktkamperen is seks uitstralen namelijk het laatste waar je op uit bent – stiekeme hints richting je lief daargelaten. De angst dat onbewust wél te doen, maakt dat we de boel liever aanhouden.

En wat dacht je van onzekerheid? Wie is met al die *picture perfect*-plaatjes nog comfortabel in haar eigen ‘normale’ lijf? Toch ligt niet alle schuld bij de sociale media, meent Duits. ‘De preutse fase waarin we zitten, was al ingezet voor we Facebook en Instagram kregen. Mensen zeggen nu dat vrouwen uit angst gefotografeerd te worden niet meer topless gaan, maar ik denk dat ze dat daarvoor al niet meer deden. Het kan wel goed zijn dat sociale media ons preutse gedrag versterken en we daardoor al langer in deze fase zitten.’

Gelukkig is lang niet iedereen preutser geworden. Kouman: ‘In Nederland zijn er meer dan honderd naaktstranden, maar de meeste naaktrecreanten houden hun leefstijl voor zichzelf. Vaak weten vrienden, familie of collega’s van niets. Als je het zelf niet doet, weet je dus vaak ook niet dat het bestaat.’ Toch liegen de cijfers er niet om: sinds het ontstaan van naaktrecreatie in de jaren zestig telt ons land ruim twee miljoen mensen die in hun vrije tijd graag naakt zijn. Dat aantal is al jaren *steady*. Hoe is dat te verklaren in een land dat verpreutst? Duits: ‘Er zijn altijd groepen die, hoe verschillend ook, gewoon naast elkaar bestaan. Met naturisten en niet-naturisten is dat niet anders.’ De redenen om bloot te recreëren lopen wel uiteen. ‘Net zoals niet iedereen naar dezelfde winkels gaat, gaan mensen ook niet allemaal op dezelfde manier naakt. Voor de ene groep is naakt zijn een levensstijl, een manier om één te zijn met de natuur. De andere, grotere groep Nederlanders ziet bloot zijn puur als recreatievorm. Zij vinden het vooral prettig en praktisch. Lekker tot jezelf komen, zonder opsmuk van kleding en sieraden. Beide groepen ervaren in hun blootje een gevoel van vrijheid.’ Hoewel we de eerste groep naturisten noemen en de tweede groep nudisten, is er voor Kouman geen verschil. ‘Ik hou niet van hokjes en noem iedereen die graag bloot wandelt, vaart, fietst, of wat dan ook, gewoon naaktrecreant.’ Wie nu denkt aan Fred en Thea – lees: pensionado’s met een parelwitte caravan en dezelfde ANWB-wandelschoenen – heeft het gruwelijk mis, want naaktrecreëren is van alle leeftijden, opleidingsniveaus en achtergronden. Mensen groeien ermee op, of ontdekken het zelf op latere leeftijd. Kouman: ‘Vooral de laatste jaren haken veel jonge gezinnen aan die in deze drukke 24-uurseconomie even op adem willen komen. En kinderen zijn heel makkelijk met bloot zijn. Logisch, want het zit ín ons. We leren het alleen af.’ Dat afleren begint al behoorlijk vroeg, merkt ook Stella Cordes. De 22-jarige Friezin ontdekte naturisme al op jonge leeftijd en maakte er zelfs haar beroep van. Haar Instagram-account A Naked Girl kreeg in nog geen drie jaar tijd al meer dan 250.000 volgers. Cordes: ‘Opvoeding is heel bepalend in de manier waarop we naar bloot kijken. Tegenwoordig leren we kinderen al vroeg dat naakt alleen iets is om te delen met je partner. Dat het dus iets seksueels is, niet voor op het strand of de camping.’ Op het strand valt me inderdaad op hoe jong meisjes zijn als ze een bikinitopje aanhebben. Drie of vier jaar pas. Waarom in vredesnaam? En om wát te bedekken? Duits licht toe: ‘Zaken als Marc Dutroux en Robert M. hebben voor pedopaniek gezorgd. Je kind bloot over het strand laten huppelen? Liever niet, want stel je voor dat er een man rondloopt die daar hitsig van wordt.’ En wéér is daar de link tussen naakt en seks.

Maar op wie de nieuwe preutsheid waarschijnlijk nog de meeste impact heeft, zijn de jongeren. Tieners en twintigers die na het sporten met kleren aan onder de douche staan en bij het woord sauna al een hartverzakking krijgen. Cordes focust zich met haar Instagram-account daarom vooral op jongens en meiden van haar eigen leeftijd. ‘Veel jongeren struggelen met hun naakte lijf. Logisch als je wordt opgevoed met het idee dat je je lichaam constant moet bedekken. En alle ‘perfecte’ lijven op sociale media werken natuurlijk ook niet mee. Daar kun je heel onzeker van worden. Ik laat mijn putjes en onzuiverheden daarom júíst zien.’

Reacties op haar blotebillenfoto’s krijgt Cordes genoeg. Die zijn vooral positief, ‘maar er zitten ook klojo’s tussen’. Mensen die niks beters te doen hebben dan haar account offline halen. Gelukkig neemt Cordes haar missie te serieus om de handdoek in de ring te gooien: ‘Ik krijg zo veel vragen van jongeren. Dat ze ook graag naakt willen recreëren, maar niet goed durven. Ik vertel dan hoe ze kunnen beginnen. Bijvoorbeeld door eerst op hun eigen slaapkamer bloot te gaan. Kijken hoe dat voelt en gaat. Vaak sturen ze me na een poosje heel trots een berichtje of foto dat het gelukt is en ze niet snappen waar ze al die tijd zo onzeker over waren. Blijer krijg je me niet, hoor.’

Borstjes vooruit

Is dit een teken dat we de andere kant op gaan? Duits denkt van wel. ‘We zitten momenteel in een fase van bezinning. Het mag weer wat vrijer allemaal: meer bloot en sekspositiever. De jonge generatie feministen rukt op en laat steeds meer van zich horen. Ze gaan de straat op, gaan zonder beha naar festivals en laten hun okselhaar staan. Onlinebeweging Free the Nipple is daar een mooi voorbeeld van. Of die verandering doorzet is natuurlijk koffiedik kijken, maar het zijn absoluut aanwijzingen dat we een lossere tijd tegemoet gaan.’ Kouman hoopt daar met de Nationale Toplessdag aan bij te dragen. ‘Ik hoop dat het vrouwen aan het denken zet. Zodat ze een keus maken die voor hén goed voelt, niet omdat de massa vindt dat het zo hoort.’ Ook ik hoop dat we deze preutse tiet achter ons laten en naakt weer een normaal onderdeel van onze cultuur wordt, net als vroeger. Gaan die seksalarmbellen ook niet meer af bij elk onschuldig stel blote billen of borsten. Om maar meteen spijkers met koppen te slaan, laat ik mijn bikinitop de eerstvolgende vakantie thuis. Dus als je aan de Côte d’Azur een paar kleine doch keifijne blote tieten ziet liggen, zwaai dan even, want dat ben ik. •

Rosa Dammers (30) is journalist. Ze houdt van vroeg opstaan, is verslaafd aan pindakaas, plast met de deur open en maakt (aldaar) graag kruiswoordpuzzels. Ze woont samen met Jan en kat in Brabant.